

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Zdeňky Táborské a soudkyň JUDr. Radmily Baďurové a JUDr. Lenky Severové ve věci žalobce **Aleše O.**, nar. xxx, bytem xxx, zast. Mgr. Vadimem Rybářem, advokátem se sídlem Ostrava-Moravská Ostrava, Tyršova 1714/27, proti žalované **České republice** – zastoupené Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových se sídlem Praha 2, Rašínovo nábřeží 42, **o náhradu nemajetkové újmy ve výši 150.000,- Kč**, o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Karviné – pob. v Havířově ze dne 2.6.2011, č.j. 110C 75/2010 – 80,

t a k t o :

I. Rozsudek okresního soudu se **mění** takto:

Žalovaná **je povinna zaplatit** žalobci částku 150.000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

II. Žalovaná **je povinna zaplatit** žalobci na náhradě nákladů řízení částku 103.276 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho zástupce.

- III. Žalovaná je **povinna zaplatit** žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 20.207 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho zástupce.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem okresní soud žalobu, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobci na přiměřeném zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. částku 150.000 Kč, zamítl a uložil žalobci zaplatit žalované na nákladech řízení 9.611 Kč.

Okresní soud vyšel ze zjištění, že Policie ČR OŘ Karviná, SKPV, ČTS: ORKA-1075-22/TČ-2008-02 usnesením ze dne 07.04.2008 zahájila trestní stíhání žalobce pro organizátorství k trestnému činu pojistného podvodu, které stížností napadl žalobce. Usnesením státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Karviné, pobočky v Havířově ze dne 15.05.2008 sp.zn. 10ZT 166/2008-13 byla tato stížnost zamítnuta, aniž by bylo doplněno dokazování navržené žalobcem podáním ze dne 04.06.2008. Okresním státním zastupitelstvím Karviná, pobočka Havířov byla dne 18.06.2008 pod sp.zn. 10ZT 166/2008-21 podána na žalobce obžaloba pro organizátorství trestného činu podvodu podle § 10 odst. 1 písm. a) k § 250a odst. 1 trestního zákona. Okresní soud v Karviné, pob. Havířov dne 26.06.2008 pod č.j. 103T 127/2008-205 vydal trestní příkaz, jímž byl žalobce uznán pro uvedený trestný čin vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 5 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu 1 roku a 6 měsíců, k trestu zákazu výkonu zprostředkovatelské činnosti na dobu dvou let a k zaplacení částky 14.720 Kč společně a nerozdílně s Radkou H. a Žanetou K. České pojišťovně, a.s. Praha. Na základě podaného odporu žalobce s návrhem na zastavení trestního stíhání a návrhem na doplnění dokazování jednal Okresní soud v Karviné, pobočka Havířov, který po doplnění dokazování předložených státním zástupcem, doplněných soudem i k návrhům stran rozsudkem ze dne 20.04.2009, č.j. 103T 127/2008-375 zprostil žalobce obžaloby s tím, že nebylo prokázáno, že skutek dle obžaloby žalobce spáchal. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 14.05.2009. Dne 12.11.2009 byl doručen žalované návrh žalobce na zaplacení částky 150.000 Kč z titulu zadostiučinění dle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., na který žalovaná nereagovala, a proto dne 14.05.2010 uplatnil žalobce u soudu žalobu na zaplacení uvedené částky jako náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím Policie ČR OŘ Karviná SKPV, ČTS: ORKA-1075-22/TČ-2008-02 ze dne 07.04.2008 a nesprávným úředním postupem policie a Okresního státního zastupitelství v Karviné, pobočka v Havířově, který spatřoval v tom, že tyto orgány neprovedly žalobcem navržené důkazy a došlo tak k zásahu do práv žalobce, jak byl vylíčen svědky P., Tomášem a Veronikou O., Martinou a Věrou B. Tito svědci potvrdili, že probíhající trestní řízení

působilo negativně na psychiku žalobce, že tento byl frustrovaný, nešťastný, zamlklý. Zpráva o jeho trestním stíhání se rozšířila na pracovišti i v rodině u příbuzných. Svědek P. uvedl, že mu sám žalobce oznámil, že je trestně stíhán. Proto ho musel odstavit od jeho povinností v pracovním zařazení, takže vykonával pouze administrativní činnost, nemohl uzavírat nové smlouvy. Tu skutečnost oznámil i na poradě dalším zaměstnancům. Přitom podle svědka spolupracovníci znali morální kvality žalobce a věřili v jeho nevinu. Největší psychická zátěž podle svědka byla v době, kdy byl odsouzen. Svědek uvedl, že znal zázemí celého případu a v případě, že by byl vyslechnut zřejmě dříve, by to přispělo k objasnění případu. Martina B. vypověděla, že dostala doporučení od nadřízených, aby do doby, než se věc prošetří, nespolečně pracovala se žalobcem. O tom, jak celá věc dopadla, se dozvěděla od žalobce. Potvrdila, že spolupráce na přepážce je obnovena. Obdobně vypovídala i svědkyně Věra B. s tím, že na poradě, kde bylo celkem 6 přepážkových pracovníků, bylo doporučeno, aby až do vyřešení věci, týkající se trestního stíhání žalobce, nebyly žalobci předávány kontakty. Tímto doporučením se svědkyně řídila. Svědkyně Veronika O. uvedla, že v době, kdy probíhalo trestní řízení, se žalobce léčil z rakoviny a sama byla s ním těhotná. Vypověděla, že žalobce nad věcí stále přemýšlel, byl bez nálady, přestal sportovat.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu okresní soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Pokud se jedná o námitku promlčení, vznesenou žalovanou, okresní soud dovodil, že nárok žalobce není promlčen. Rozsudek Okresního soudu v Karviné, pobočka Havířov č.j. 103T 127/2008-375 ze dne 20.4.2009 nabyl právní moci dne 14.05.2009. Promlčecí doba k uplatnění předmětného nároku započala tedy dnem 15.05.2009. Žalobce uplatnil nárok na zadostiučinění ve výši 150.000 Kč u Ministerstva spravedlnosti ČR dne 12.11.2009. O tomto nároku nebylo zmíněným orgánem rozhodnuto. Jestliže předmětná žaloba byla podána dne 14.05.2010, není námitka promlčení důvodná. Nárok žalobce na nemajetkovou újmu v penězích posoudil okresní soud jako nedůvodný. Pokud se jedná o zadostiučinění s poukazem na nezákonné rozhodnutí Policie ČR o zahájení trestního stíhání, má okresní soud zato, že byť toto rozhodnutí napadl stížností žalobce, nebylo toto rozhodnutí zrušeno ani změněno. Okresní soud v tomto směru zastává s poukazem na ustanovení § 8 odst.1) zákona č. 82/1998 Sb. stanovisko, že soud rozhodující o zadostiučinění sám nemůže přezkoumávat zákonnost zmíněného rozhodnutí policie, případně státního zastupitelství a sám takto dovodit, že usnesení o zahájení trestního stíhání žalobce je nezákonné. Při zastávání tohoto názoru nárok na zadostiučinění proto již z tohoto důvodu nemůže obstát. Nesprávný úřední postup žalobce spatřuje v tom, že policie neprovedla důkazy, které v průběhu tohoto řízení žalobce navrhoval. Tyto důkazy, které provedl až soud, vedly ke zprošťujícímu rozsudku žalobce. Dle názoru okresního soudu neprovedení důkazů policií nelze považovat za nesprávný úřední postup, jestliže tyto důkazy byly provedeny soudem. V dané věci šlo o komplikovaný případ, kdy i Policie ČR provedla řadu důkazů, o čemž svědčí i rozsah spisu a ostatně i to, že věc nebyla vrácena k došetření, ale soudem po doplnění dokazování rozhodnuta, a to tak, že žalobce byl zproštěn obžaloby.

Proti tomuto rozhodnutí podal včasné odvolání žalobce. Namítal, že okresní soud věc nesprávně právně posoudil. V případě náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím rozhodl v rozporu s konstantní judikaturou, když NS ČR opětovně vyslovil, že ten, vůči němuž bylo trestní stíhání zastaveno či byl zproštěn obžaloby, má nárok na náhradu škody způsobené usnesením o vznesení obvinění. V tomto směru žalobce odkázal na rozsudky NS ČR sp.zn. 25Cdo 1115/2007, 25Cdo 1950/2007, 30Cdo 2371/2009, R 35/1991 a další. Dle názoru žalobce je však dán i nárok na přiznání zadostiučinění za nesprávný úřední postup. V daném případě došlo k naprostému excesu v plnění zákonných povinností orgánů činných v trestním řízení. V důsledku tohoto pochybení dospělo trestní stíhání žalobce až do stádia řízení před soudem. Kdyby byly důkazy provedeny již v přípravném řízení, byl by žalobce ušetřen zdoluhavého a psychicky náročného trestního řízení. Policie si neopatřila ani telefonický záznam hovoru, jímž byla pojistná událost nahlášena, a to i přesto, že tímto hovorem byla trestná činnost spáchána. V důsledku tohoto postupu policie stíhala zjevně nevinnou osobu a zasáhla do práv žalobce na čest, dobré jméno a psychickou stabilitu. Z těchto důvodů navrhoval, aby odvolací soud rozsudek okresního soudu změnil tak, že žalobě bude v celém rozsahu vyhověno.

Žalovaná navrhovala potvrzení napadeného rozsudku s tím, že žaloba není důvodná. Samotné usnesení o zahájení trestního stíhání a trestní stíhání bylo vedeno v souladu s trestně právními předpisy. Na základě zák.č. 82/98 Sb. byly žalobci kompenzovány jeho materiální újmy, a to částečně dobrovolně a částečně v jiném řízení. Pokud žalobce požaduje nemajetkovou újmu, nestačí vycházet z toho, že zde existovalo trestní řízení, ale musí být zcela prokázáno, že újma vznikla, o jakou újmu se jednalo a příčinná souvislost. Také musí být prokázáno, jak žalobce dospěl k částce, kterou jako nemajetkovou újmu požaduje.

O odvolání žalobce rozhodl odvolací soud svým rozsudkem ze dne 02.12.2011, č.j. 71Co 301/2011 - 111 tak, že rozsudek okresního soudu potvrdil. Na rozdíl od okresního soudu dospěl k závěru, že nárok žalobce je promlčen. Tento rozsudek odvolacího soudu byl zrušen rozsudkem dovolacího soudu se závazným právním závěrem, že k promlčení nároku žalobce nedošlo.

Proto se odvolací soud zabýval opětovně tím, zda jsou naplněny předpoklady odpovědnosti za škodu. V tomto směru odkazuje odvolací soud na své předchozí rozhodnutí a svůj závěr, že nárok na odškodnění v případě nezákonného rozhodnutí způsobené usnesením o zahájení trestního stíhání je v tomto případě dán. Žalobce byl zproštěn obžaloby, současně bylo okresním soudem zjištěno, že žalobce si nejen obvinění sám nezavinil, ale poskytl trestním orgánům veškerou součinnost. Žalobce odvíjel svůj nárok na zadostiučinění rovněž od nesprávného úředního postupu, který spatřoval v tom, že orgány činné v trestním řízení, přestože neprovedly důkazy, které žalobce navrhoval za účelem prokázání své nevinny, zahájily trestní stíhání, které vyvrcholilo podáním obžaloby. Dle názoru odvolacího soudu tento nárok nestojí samostatně, ale je konzumován nárokem daným z titulu nezákonného rozhodnutí. Namítaný nesprávný úřední postup se totiž projevil ve vydání usnesení o zahájení trestního stíhání, což ostatně vyplývá i z žalobních tvrzení samotného žalobce, neboť

kdyby byly důkazy provedeny řádně, nemohlo by být trestní stíhání zahájeno (popřípadě nebyla by podána obžaloba). Lze tak uzavřít, že tvrzený nesprávný úřední postup zapříčinil vydání nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního řízení. Proto, hovoří-li tedy § 31a odst. 1 zákona o nezákonném rozhodnutí či nesprávném úředním postupu, je třeba takovým nezákonným rozhodnutím rozumět i vedení takového trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu. Z toho tedy vyplývá, že podle zákona č. 82/1998 Sb., ve znění zákona č. 160/2006 Sb. lze nahradit nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím spočívajícím ve vedení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu.

Dle § 31a odst. 1 zák.č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem v platném znění (dále zákon) bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.

Dle odstavce 2 téhož ustanovení zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Pokud se jedná o nemajetkovou újmu, odvolací soud vyšel ze zjištění, které učinil okresní soud z výpovědi svědků. Z těchto zjištění jednoznačně vyplynulo, že trestní stíhání způsobilo újmu na tělesné a duševní integritě žalobce. Žalobce byl trestním stíháním dehonestován, jeho okolí na něho pohlíželo s nedůvěrou jako na osobu, která se dopustila nečestného jednání, které dosáhlo intenzity trestného činu. Informace o trestním stíhání žalobce se stala obecně známou mezi jeho spolupracovníky, příbuznými a kamarády. V důsledku trestního stíhání nebyla žalobci přidělována dosavadní práce, přičemž jeho spolupracovníkům byl důvod, proč byl žalobce přeřazen na administrativní práce, znám. Žalobce tak mohl mít oprávněné obavy z reakce svého okolí, byť ho do této doby znalo jako člověka řádného a slušného. Žalobce, přestože se jednání, které mu bylo kladeno za vinu, nedopustil, nebyl schopen na počátku trestního stíhání svou nevinu prokázat, což vyvrcholilo vydáním trestního příkazu. Nemajetková újma žalobce byla umocněna tím, že jeho přítelkyně v době rozhodné čekala dítě. Žalobce tak namísto, aby se těšil na příchod svého potomka a připravoval se na nadcházející rodičovské povinnosti, byl v důsledku trestního stíhání sesazen ze své dosavadní pracovní pozice a žil v obavách z nejisté budoucnosti. V neposlední řadě je celková nemajetková újma navyšována tím, že v době trestního stíhání trpěl žalobce život ohrožující vážnou nemocí. Je přitom obecně znám vliv psychiky nejen na celkový zdravotní stav jedince a průběh nemoci, ale i na samotné uzdravení.

Vzhledem k výše uvedenému, že v důsledku trestního stíhání byl žalobce dehonestován, přeřazen na jinou práci, a to v době, kdy byl vážně nemocen a jeho přítelkyně čekala dítě, považuje odvolací soud požadovanou nemajetkovou újmu za přiměřenou a rozsudek okresního soudu dle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. změnil tak, že žalobě v celém rozsahu vyhověl.

Pokud se jedná o procesní obranu žalované, odvolací soud odkazuje na rozhodnutí NS ČR sp. zn. 30Cdo 2813/2011, kde je uvedeno: Zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, se poskytuje podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., jenž je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jenž tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vychází především z povahy trestní věci, též z délky trestního stíhání, a především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namístež pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat.

K tomu odvolací soud podotýká, že žalobce dostatečně prokázal vznik nemajetkové újmy a její dopad do jeho osobnostní sféry. Trestní stíhání trvalo sice jeden rok, ale pokud by orgány činné v trestním řízení provedly se stejnou horlivostí důkazy svědčící o nevině jako o vině, nemusel by být žalobce žádnému obvinění vystaven, nedošlo by tak k poškození jeho pověsti a dobrého jména, pracovního postavení a ovlivnění rodinného a soukromého života. Proto pouhé konstatování, že došlo k porušení práva, je nepostačující.

Protože došlo ke změně rozhodnutí, bylo odvolacím soudem dle § 224 odst. 2 o.s.ř. nově rozhodnuto o nákladech řízení. Před soudy obou stupňů byl úspěšným účastníkem žalobce, kterému dle § 142 odst. 1 o.s.ř., § 224 odst. 1 o.s.ř. náleží náhrada nákladů řízení.

Náklady řízení žalobce před okresním soudem se sestávají z odměny advokáta stanovené dle § 3 bodu 4 vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve znění k 01.03.2012 ve výši 32.800 Kč, 4 režijních paušálů po 300 Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/96 Sb. v platném znění, tj. 1.200 Kč, cestovného ke dvěma jednáním soudu ve výši 452 Kč (os. vozidlem s prům. spotřebou 8,2 l/100Km BA 95 B za 31,60 Kč, náhradou 3,70 Kč za 1 km a ujetou vzdáleností 2x36km), ztráty času ke dvěma jednáním soudu 8 půlhodin za 800 Kč. Náklady řízení celkem činí spolu s 21% DPH 42.655 Kč.

Náklady řízení žalobce před odvolacím soudem se sestávaly z odměny advokáta ve výši 32.800 Kč (dle téže vyhlášky, neboť odvolací řízení bylo zahájeno

před 01.03.2012), dvou režijních paušálů po 300 Kč a 21% DPH. Celkem činí 40.414 Kč.

Náklady dovolacího řízení, které bylo zahájeno dne 09.02.2012, činí 20.207 Kč a jsou tvořeny odměnou advokáta krácenou dle § 18 odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb. téže vyhlášky na ½, tj. 16.700 Kč, 1 režijním paušálem za 300 Kč a 21% DPH.

Celkem náklady řízení tak činí 103.276 Kč.

Náklady tohoto odvolacího řízení činí 20.207 Kč a sestávají se z odměny advokáta krácené dle § 18 odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb. téže vyhlášky na ½, tj. 16.700 Kč, 1 režijního paušálu za 300 Kč a 21% DPH.

Náklady řízení byla žalovaná zavázána zaplatit žalobci ve lhůtě dané § 160 odst. 1 o.s.ř. – do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho zástupce (§ 149 odst. 1 o.s.ř.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **je dovolání přípustné, jestliže** napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolání **lze podat do dvou měsíců** k Nejvyššímu soudu v Brně, a to do dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí odvolacího soudu, prostřednictvím Okresního soudu v Karviné - pob. v Havířově.

V Ostravě dne 21. března 2013

Za správnost vyhotovení:
Eva Gergišáková

JUDr. Zdeňka Táborská v.r.
předsedkyně senátu